

**Comisia protecție socială,
sănătate și familie**

RAPORT

**asupra proiectului legii pentru modificarea unor acte
legislative (Codul familiei nr.1316/2000 – art.52, 53, 54,
ș.a.; Codul civil nr.1107/2002 – art.26, 27, 28, ș.a.; ș.a.)**

(nr. 27 din 05.02.2020, lectura II)

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat pentru lectura a doua proiectul de lege nr. 27 din 05.02.2020 pentru modificarea unor acte legislative (Codul familiei nr.1316/2000 – art.52, 53, 54, ș.a.; Codul civil nr.1107/2002 – art.26, 27, 28, ș.a.; ș.a.), prezentat de către Guvernul Republicii Moldova.

Pe marginea proiectului au parvenit mai multe propuneri și amendamente din partea deputaților, precum și ale Direcției generale Juridice ale Secretariatului Parlamentului, care se regăsesc în Sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect, care este parte integrantă a Raportului.

În urma dezbaterilor, membrii comisiei (9 membri prezenți la ședință), în unanimitate propun examinarea și adoptarea proiectului de lege prenotat în ședința plenară a Parlamentului în lectura II, luând în considerare propunerile și amendamentele acceptate de către Comisie.

Elena BACALU
Președinta Comisiei

SINTEZA AMENDAMENTELOR

la proiectul legii pentru completarea unor acte legislative

(nr. 27 din 05.02.2020, lectura II)

Nr. crt.	*Textul părții constitutive a actului legislativ în vigoare care se propune a fi modificat, completat sau abrogat	Textul părții constitutive a actului legislativ la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul amendamentului, propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Rezultatul examinării de către comisia sesizată în fond	Note
1	2	3	4	5	6	7
1.	Codul familiei nr. 1316/2000	Articolul 38. Soluționarea litigiilor de către instanța judecătorească în procesul desfacerii căsătoriei.	Liviu Vovc Deputat	Articolul 38 se propune de completat cu alineatul (5) cu următorul cuprins: "(5) Dacă desfacerea căsătoriei a fost cauzată de violența în familie, instanța de judecată va lua în considerare aceste circumstanțe la determinarea domiciliului copiilor minori după divorț." <u>Argumentare:</u> Completarea propusă are drept scop: - asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie;	Nu se acceptă. Propunerile propuse de autor depășesc art. 38, care se referă la soluționarea litigiilor. Menționăm faptul că, la soluționarea litigiilor de către instanța de judecată în procesul de desfacere a căsătoriei se elucidează toate circumstanțele de fapt și de drept. Atragem atenția că, în conformitate cu prevederile art. 56 din CPC participanții la proces sînt în drept ... să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze	

				<p>- asigurarea drepturilor și intereselor legale ale părintelui-victimă a actelor de violență în familie.</p> <p>Urmare a completării propuse, în cazul desfășurii căsătoriei din cauza violenței în familie, instanța de judecată va fi obligată să țină cont de aceste circumstanțe la determinarea domiciliului copiilor minori după divorț</p>	<p>cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în debaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă.</p> <p>Totodată, art. 118 din CPC reflectă că, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept teme al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.</p> <p>De asemenea, art. 130 din CPC stipulează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărțitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.</p> <p>Subliniem că noțiunea de „intima ei convingere” nu are sensul de opinie subiectivă, ci acela al certitudinii dobândite de judecător în urma examinării tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele, în mod obiectiv și călăuzindu-se de lege.</p> <p>Context în care, considerăm inoportună propunerea în cauză din motiv că actualul cadru normativ prevede expres astfel de situații/drepturi/obligatii în cadrul dezbaterilor judiciare.</p> <p>Nu se acceptă, din motiv că actualul cadru normativ prevede protecția copilului prin</p>
	Articolul 51. Dreptul	Liviu Vovc	Se completează cu articolul 51 ¹ cu următorul cuprins:		

	<p>copilului la abitație și în educație în familie</p>	<p>Deputat</p>	<p>Dreptul copilului la sănătate</p> <p>(1) Fiecare copil are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de servicii medicale, de tratament și de recuperare.</p> <p>(2) Realizarea integrală a acestui drept rezidă din acordarea priorității interesului superior al copilului și dreptului lui la sănătate, astfel încât nici un copil să nu fie lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii de ocrotire a sănătății.</p> <p>(3) În cazul când părinții locuiesc separat, dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de servicii medicale, de tratament și de recuperare va fi considerat cu prioritate.”</p> <p><u>Argumentare:</u></p> <p>Completarea propusă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - are drept scop asigurarea interesului superior al copilului și a dreptului lui la cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale, de tratament și de recuperare; - este în concordanță cu spiritul și prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990) – a se vedea art. 24 paragraful 1. <p>Urmare a acestei completări, dreptului copilului la cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale, de tratament</p>	<p>prisma oferirii serviciilor necesare dezvoltării acestuia, inclusiv și a serviciilor medicale, spre exemplu Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului stabilește clar că, Statul recunoaște dreptul copilului la folosirea celor mai bune tehnologii de tratament și recuperare, profilaxie a bolilor. În cazul în care părinții refuză asistența medicală pentru copilul bolnav, aceasta se acordă contrar voinței lor, la decizia consiliului de medici, luată în prezența reprezentantului puterii. De asemenea și Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995 prevede că, părinții sînt obligați să aibă grijă de sănătatea copilului, de dezvoltarea lui prenatală și postnatală, de educația lui fizică, spirituală și morală, să-i cultive un mod sănătos de viață. Totodată, menționăm că, potrivit prevederilor art. 61 CF părinții sînt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale, iar conform prevederilor art. 60 CF părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor...</p> <p>Concomitent atragem atenția că, propunerile prezentate de către autor poartă un caracter interpretabil, ca de exemplu - "<i>de a se bucura de cea bună stare de sănătate</i>", "<i>realizarea integrală a acestui drept</i>", etc.</p>
--	--	----------------	--	--

			<p>și de recuperare i se va acorda prioritate față de drepturile părinților, inclusiv în cazul când părinții locuiesc separat.</p>	
	<p>Articolul 52. Dreptul copilului de a comunica cu părinții și alte rude (1) Copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul când părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei.</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>alineatul (1) se propune de completat în final cu cuvintele „cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului”.</p> <p><u>Argumentare:</u> Completarea propusă: - are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie; - are la bază art. 9 paragraful 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului. Urmare a completării propuse, Codul familiei va prevedea că în cazul când părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei, cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului.</p>	<p>Nu se acceptă. Modificarea propusă depășește competențele legale ale autorității tutelare teritoriale. Subliniem că, instanța de judecată poate limita dreptul părintelui de a comunica cu copilul în situația dacă aceasta este în interesul superior al copilului, astfel drept circumstanțe de fapt poate fi atât fenomenul violenței cât și alte aspecte care pot prejudicia drepturile și interesele copilului. Totodată, în cazul existenței violenței în familie, care poate fi nu doar dintre părinți, instanța de judecată va examina și după caz, va emite ordonanța de protecție cu aplicarea în acest sens a diverselor măsuri de protecție (<i>poate limita temporar dreptul părintelui de a comunica cu</i>, în conformitate cu prevederile Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Menționăm că, limitarea acestui drept constituie obiectul de reglementare al unui alt act normativ care determină procedura integrală.</p>

		<p>Articolul 54. Dreptul copilului la exprimarea opiniei</p> <p>Copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor sau judeciiare sau administrative.</p> <p>De opinia copilului care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui.</p>	<p>Articolul 54 se propune de expus în următoarea redacție:</p> <p>”Articolul 54. Dreptul copilului la exprimarea opiniei</p> <p>(1) Copilul capabil de discernământ are dreptul să-și exprime liber opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele, opiniile lui fiind luate în considerare în mod obligatoriu, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate.</p> <p>(2) În acest scop, copilului i se va acorda, în special, posibilitatea de a fi audiat în orice procedură judiciară sau administrativă care-l privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau o instituție corespunzătoare.”</p> <p>Argumentare:</p> <p>Modificarea propusă are drept scop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea dreptului copilului la exprimarea opiniei la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele; - aducerea prevederilor Codului familiei în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate. <p>Urmare a modificării propuse:</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul de lege înaintat de către Guvern prevede asigurarea dreptului copilului la exprimarea opiniei și participarea lui în luarea deciziilor care-l vizează. Astfel, reieșind din prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, de opinia copilului se va ține cont obligatoriu fiind cont de vârsta și gradul său de maturitate, context în care propunerea autorului corespunde cu amendamentele înaintate de către Guvern.</p>
	<p>Liviu Vovc Deputat</p>			

				<p>- legislația națională va fi armonizată cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului;</p> <p>- opinia copilului va fi luată în considerare în mod obligatoriu la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate, fiind exclus criteriul de vârstă (10 ani).</p>		
	<p>Articolul 56.</p> <p>Schimbarea numelui și prenumelui copilului (1) în baza cererii comune a părinților (sau a unuia dintre ei), organul stare civilă poate schimba numele de familie și/sau prenumele copilului care nu a atins vârsta de 16 ani.</p> <p>(2) În caz de litigiu între părinți, problema privind</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 56, alin. (2), cuvintele „ținându-se cont în exclusivitate de interesele copilului” se propune de substituit cu cuvintele „ținându-se cont de opinia și interesul superior al copilului, precum și de opinia părintelui cu care domiciliază copilul”;</p> <p>alineatul (4) se propune de expus în următoarea redacție: „(4) Schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului se face, în toate cazurile, cu acordul acestuia, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate”.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Modificările propuse au drept scop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea respectării opiniei și a interesului superior al copilului, precum și a opiniei părintelui cu care domiciliază copilul în caz de litigiu între părinți referitor la schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului; - aducerea prevederilor Codului familiei în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a 	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea autorului condiționează o abordare unilaterală și preferențială a opiniei părintelui cu care domiciliază copilul, contrar principiilor și drepturilor reglementate de către legislație or, indiferent de domiciliul copilului cu unul dintre părinți, ambii părinți care sunt în exercitarea drepturilor sale au aceleași drepturi și responsabilități față de copil.</p>		

	<p>schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului este soluționată de către organul stare civilă, cu concursul autorității tutelare locale în a cărei rază teritorială își are domiciliul minorul, ținându-se cont în exclusivitate de interesele copilului.</p> <p>(3)</p> <p>Schimbarea numelui de familie al ambilor părinți atrage după sine schimbarea numelui de familie al copilului, iar în cazul schimbării numelui de familie al unuia dintre părinți, numele de</p>	<p>aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate.</p> <p>Urmare a modificărilor propuse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în caz de litigiu între părinți referitor la schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului, problema va fi soluționată de către organul de stare civilă, cu concursul autorității tutelare locale în a cărei rază teritorială își are domiciliul minorul, ținându-se cont de opinia și interesul superior al copilului, precum și de opinia părintelui cu care domiciliază copilul; - legislația națională va fi armonizată cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului; - schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului se va face, în toate cazurile, cu acordul acestuia, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate, fiind exclus criteriul de vârstă (10 ani). 	
--	---	---	--

		<p>familie al copilului poate fi schimbat în baza acordului comun al părinților. În lipsa unui atare acord, decide autoritatea tutelară locală.</p> <p>(4)</p> <p>Schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului care a atins vârsta de 10 ani se face, în toate cazurile, cu acordul acestuia.</p>				
	<p>Articolul 58. Drepturile și obligațiile părinților (1)</p> <p>Părinții au și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă sînt copii născuți în</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>		<p>La articolul 58, alin (1) se propune de completat în final cu cuvintele ”, cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului”;</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Art. 62 din Codul Familiei prevede expres că ”(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.</p> <p>(2) Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltrătarile de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea substanțelor</p>	

	<p>căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.</p> <p>(2)</p> <p>Drepturile și obligațiile părinților, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obținerii capacității depline de exercițiu de către copil.</p>		<p><i>stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cersitul și alte acte ilicite.</i>” În acest context, cadrul existent reglementează responsabilitatea care este asumată de către părinți, în ceea ce ține de creșterea și educarea copiilor, precum și survenirea răspunderii în cazul neîndeplinirii acestora.</p> <p>Totodată, limitarea unor drepturi părintești de către instanța de judecată se face în situații concrete bazându-se pe interesul superior al copilului, determinându-se drepturile concrete care se limitează, perioada pe care se limitează și circumstanțele de restabilire a acestor drepturi.</p> <p>Menționăm faptul că, art. 58, alin. (1), reglementează drepturile și obligațiile generale ale părinților și nu pot fi limitate doar la situația violenței în familie.</p> <p>De asemenea, în cazul existenței violenței în familie, care poate fi nu doar dintre părinți, instanța de judecată va examina și după caz, va emite ordonanța de protecție cu aplicarea în acest sens a diverselor măsuri de protecție (<i>poate limita temporar dreptul părintelui de a comunica cu copilul</i>), în conformitate cu prevederile Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.</p>
--	---	--	--

Nu se acceptă. A se vedea argumentele pentru art. 51.

se propune de completat articolul cu alineatul (3) cu următorul cuprins: ”(3) Dreptului copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de servicii medicale, de tratament și de recuperare i se va acorda prioritate față de drepturile părinților.”

Argumentare:

Completarea propusă la alin. (1):

- are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie;

- are la bază art. 9 paragraful 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele păři vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.

Urmare a completării propuse, Codul familiei va prevedea că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sânt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat, cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului.

				<p>Alineatul (3) cu care se propune de completat art. 58:</p> <ul style="list-style-type: none"> - are drept scop asigurarea interesului superior al copilului și a dreptului lui la cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale, de tratament și de recuperare; - are la bază art. 24 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990). <p>Urmare a acestei completări, dreptului copilului la cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale, de tratament și de recuperare i se va acorda prioritate față de drepturile părinților.</p>		
	<p>Articolul 60. Drepturile și obligațiile părinților privind educația și instruirea copiilor (1) Părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 60, alin. (1) se propune de completat în final cu cuvintele ”, cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului”.</p> <p><u>Argumentare:</u> Completarea propusă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie; - are la bază art. 9 paragraful 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea 	<p>Nu se acceptă. A se vedea argumentele expuse pentru art. 52.</p>		

	locuiesc împreună sau separat.		<p>Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele pării vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.</p> <p>Urmare a completării propuse, Codul familiei va prevedea că părinții au dreptul și sânt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat, cu excepția cazurilor când autoritatea tutelară teritorială sau instanța de judecată au limitat dreptul părintelui de comunicare cu copilul pe motivul violenței în familie și/sau a stării de sănătate a copilului.</p>		
	<p>Articolul 63.</p> <p>Domiciliul copilului minor (1) în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.</p> <p>(2) Dacă un atare acord lipsește,</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 63, alin. (1), cuvintele „care nu a atins vârsta de 14 ani” se propune de exclus, iar în final alineatul se propune de completat cu cuvintele ”, opinia copilului fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate”;</p> <p>alineatul (1¹) cu care autorul proiectului a propus de completat articolul 63, propunem de exclus din proiect;</p> <p>la alineatul (2), sintagma „care a împlinit vârsta de 14 ani” se exclude;</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Codul Civil prevede expres că copilul, la împlinirea vârstei de 14 ani, dobândește capacitate de exercițiu restrânsă și își exercită singur drepturile și își execută, tot astfel, obligațiile, însă numai cu încuviințarea prealabilă și scrisă a reprezentantului legal al acestuia, pentru a-l apăra împotriva abuzurilor terților. De asemenea, luând în considerare bunele practici în domeniul protecției drepturilor copilului, dreptul copilului este și cel de a nu se expune asupra faptului cu cine acesta dorește să locuiască, context în care, propunerea menționată nu este argumentată în acest sens și poate duce la lezarea drepturilor copilului în cazul acceptării.</p>	

<p>domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului</p>	<p>alineatul (3) se propune de completat cu textul „Autoritatea tutelară teritorială va include în aviz, în mod obligatoriu, informația disponibilă privind actele de violență în această familie și persoana agresorului familial.”;</p> <p>alineatul (5) cu care autorul proiectului a propus de completat articolul 63, propunem de modificată sintagma „să se afle jumătate de timp” cu sintagma „să se afle o perioadă de timp” și la final va avea următoarea redacție:</p> <p>”(5) În cazul menționat la alineatul (4), părintele care locuiește separat are dreptul ca copilul să se afle o perioadă de timp la domiciliul părintelui care locuiește separat, perioada școlară, în baza unui grafic aprobat de autoritatea tutelară teritorială.”</p> <p><u>Argumentare:</u> Modificările propuse la alin. (1) și (2) au drept scop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea respectării opiniei și a interesului superior al copilului la determinarea domiciliului acestuia în cazul când părinții locuiesc separat; - aducerea prevederilor Codului familiei în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părți vor garanta copilului capabil de 	<p>Nu se acceptă, deoarece prin acceptarea propunerii vizate se evidențiază doar aspectul violenței în familie, pe când avizul autorității tutelare teritoriale este fundamentat pe o evaluare complexă a situației copilului și familiei pe circumstanțele de fapt și de drept ce vizează interesul superior al copilului.</p> <p>Se acceptă parțial, cuvintele ”să se afle jumătate de timp” vor fi înlocuite cu cuvintele „să se afle o perioadă de timp” și în final va avea următorul conținut: ”(5) În cazul menționat la alineatul (4), părintele care locuiește separat are dreptul ca copilul să se afle o perioadă de timp la domiciliul acestuia, dacă nu contravine interesului superior al copilului, având în vedere vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, perioada școlară, în baza unui grafic aprobat de autoritatea tutelară teritorială.”</p>	
--	--	---	--

	<p>(îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)</p> <p>(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.</p>	<p>discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate.</p> <p>Urmare a modificărilor propuse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - legislația națională va fi armonizată cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului; - în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului se va determina prin acordul părinților, opinia copilului fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate, fiind exclus criteriul de vârstă (14 ani); - dacă părinții nu au ajuns la un acord, domiciliul minorului se va stabili de către instanța de judecată, ținându-se cont de interesele și părerea copilului, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate. <p>Alineatul (11) cu care autorul proiectului a propus de completat articolul 63, se propune de exclus din proiect, întrucât acesta își pierde sensul luând în considerare propunerea înaintată la alineatul (1).</p> <p>Completarea propusă la alin. (3) are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie la examinarea de către instanța de judecată a litigiilor privind determinarea domiciliului copilului minor.</p> <p>Urmare a completării propuse, la examinarea de către instanța de judecată a litigiilor privind determinarea domiciliului</p>		
--	--	--	--	--

		<p>copilului minor, autoritatea tutelară teritorială va prezenta instanței un aviz în care va include, în mod obligatoriu, informația disponibilă privind actele de violență în această familie și persoana agresorului familial.</p> <p>Modificarea propusă la alin. (5) cu care autorul proiectului a propus de completat articolul 63, are drept scop concretizarea normei juridice vizate și asigurarea respectării interesului superior al copilului până la stabilirea domiciliului lui de către instanța de judecată.</p> <p>Urmare a modificării propuse, până la stabilirea domiciliului copilului de către instanța de judecată, părintele care locuiește separat va avea dreptul ca copilul să se afle o perioadă de timp la domiciliul părintelui care locuiește separat, perioada școlară, în baza unui grafic aprobat de autoritatea tutelară teritorială, iar sintagma „jumătate de timp” ar limita decizia autorității tutelare teritoriale.</p>		
<p>Articolul 64. Exercitarea drepturilor părintești în cazul când părinții locuiesc separat (1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>Articolul 64 se propune de completat cu alineatele (2¹) – (2⁶) cu următorul cuprins:</p> <p>”(2¹) La stabilirea graficului de întreveneri autoritatea tutelară teritorială va ține cont de interesul superior al copilului și opinia lui, de starea psihologică, vârsta și gradul de maturitate al copilului, de încadrarea copilului în sistemul educațional, de atașamentul copilului față de părintele care locuiește separat, de calitățile morale și comportamentul părintelui care locuiește</p>	<p>Nu se acceptă. În redacția autorului prevalează apărarea interesului părintelui cu care locuiește copilul, încalcându-se drepturile celui alt părinte. Redacția propusă de către Guvern este mult mai complexă reflectând atașamentul copilului față de fiecare dintre părinte, față de frați și surori, opinia și vârsta lui și încadrarea</p>	

	<p>dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul l acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.</p> <p>(2)</p> <p>Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, iar</p>	<p>separat, de opinia părintelui cu care locuiește copilul, de regimul de lucru și interesele părintelui cu care locuiește copilul, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat.</p> <p>(2²) Graficul de întrevederi urmează a fi suspendat sau, după caz, anulat de către autoritatea tutelară teritorială la solicitarea părintelui-victimă a violenței în familie în următoarele cazuri:</p> <p>a) părintele-agresor nu a respectat interdicțiile și obligațiile stabilite în ordonanța de protecție;</p> <p>b) părintele-agresor nu a urmat un program special de consiliere ori de tratament în vederea reducerii și eliminării violenței;</p> <p>c) comportamentul părintelui-agresor prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului și/sau a părintelui-victimă;</p> <p>d) copilul se află în proces de reabilitare psihologică ca rezultat al traumei cauzate de acte de violență în familie;</p> <p>e) există un raport de evaluare/expertiză psihologică a copilului prin care la copil este diagnosticată existența unor probleme psihologice ca rezultat al traumei cauzate de acte de violență în familie și prin care se recomandă evitarea contactului cu părintele-agresor pentru a exclude impactul și consecințele negative asupra sănătății fizice și psihologice a copilului din partea acestuia</p>	<p>acestui în sistemul educațional, precum și de calitățile morale ale ambilor părinți. Totodată, un element de baza îl reprezintă relațiile existente între fiecare părinte și copil, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, astfel încât exercitarea drepturilor părintești să se realizeze echitabil. De asemenea, nu se acceptă propunerea la alin. (2²) din motiv că, doar instanța de judecată stabilește expres efectele încălcărilor expuse de autor, precum ar fi în cazul încălcării de către părintele agresor a ordonanței de protecție, refuzul de a urma un program special de consiliere sau tratament. Totodată, suspendarea sau după caz, anularea graficului de întrevederi nu poate fi limitată doar la cazurile de violență în familie, or în cazul respectiv norma este incompletă, nereglementând și alte situații.</p>
--	--	--	--

<p>decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărârea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului. (3) În cazul nerespectării hotărârii instanței judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținând cont de interesele și opinia copilului, în funcție de vârsta</p>	<p>și a nu admite dezvoltarea unor probleme de sănătate cronice.</p> <p>(2³) Decizia autorității tutelare teritoriale privind stabilirea, suspendarea sau anularea graficului de întrevederi poate fi contestată în instanța de judecată.</p> <p>(2⁴) Instanța de judecată va examina cererea de contestare a deciziei autorității tutelare teritoriale privind stabilirea, suspendarea sau anularea graficului de întrevederi în 24 de ore de la primirea acesteia.</p> <p>(2⁵) La examinarea cererii de contestare a deciziei autorității tutelare teritoriale privind stabilirea, suspendarea sau anularea graficului de întrevederi instanța de judecată va solicita autorității tutelare teritoriale prezentarea argumentelor care au stat la baza respectivei decizii.</p> <p>(2⁶) Hotărârea instanței de judecată se comunică imediat autorității tutelare teritoriale, părintelui cu care locuiește copilul, părintelui care locuiește separat și subdiviziunii teritoriale a poliției.”;</p> <p>alineatele (2²) și (2³) propuse de autorul proiectului de lege vor deveni respectiv alineatele (2⁷) și (2⁸);</p> <p>se propune de completat cu alineatul (5) cu următorul cuprins:</p> <p>„(5) Pe perioada acțiunii ordonanței de protecție în privința victimei cu copii, indiferent dacă copiii sânt incluși sau nu în</p>	<p>Totodată, propunerile autorului la alin (2³), (2⁴), (2⁵); (2⁶) privind procedura, termenele de examinare de către instanța de judecată a dispoziției autorității tutelare teritoriale nu constituie obiectul de reglementare a Codului Familiei.</p>	<p>Nu se acceptă, întrucât se încalcă grav dreptul copilului la opinie și la libera exprimare și măsurile de protecție care sunt determinate expres de către instanța de judecată.</p>
--	---	---	---

	<p>și gradul său de maturitate, poate decide transmiterea copilului către acesta.</p> <p>(4)</p> <p>Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, de curative, de asistență socială etc.</p> <p>Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.</p>	<p>ordonanța de protecție, agresorului fi este interzis orice contact cu copiii.”</p> <p><u>Argumentare:</u></p> <p>Completările propuse au drept scop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reglementarea modului de stabilire, suspendare sau anulare a graficului de întrevederi și lichidarea golului existent actualmente în legislația națională (lipsește reglementări clare referitoare la modul de stabilire, suspendare și anulare de către autoritatea tutelară teritorială a graficului de întrevederi); - asigurarea drepturilor și intereselor legale atât ale copilului (inclusiv, ale copilului care a fost martor/victima a actelor de violență în familie), cât și a părinților (inclusiv, ale părintelui-victimă a actelor de violență în familie) în procesul de stabilire suspendare sau anulare a graficului de întrevederi; - excluderea pe viitor a abuzurilor din partea autorităților tutelare teritoriale în procesul de stabilire suspendare sau anulare a graficului de întrevederi. <p>Acceptarea completărilor propuse va avea ca efect:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perfecționarea și concretizarea legislației naționale; - lichidarea golului existent actualmente în legislația națională și excluderea pe viitor a diferitor interpretări, neclarități și abuzuri din partea autorităților tutelare teritoriale în procesul de stabilire suspendare sau anulare a graficului de întrevederi; 	
--	---	--	--

				<p>- asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului (inclusiv, ale copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie) în procesul de stabilire, suspendare sau anulare a graficului de întrevederi;</p> <p>- asigurarea drepturilor, intereselor legale și a vieții private ale părintelui-victimă a actelor de violență în familie în procesul de stabilire, suspendare sau anulare a graficului de întrevederi.</p>		
	<p>Articolul 65. Dreptul bunicii, fraților și surorilor copilului de a comunica cu acesta (1) Bunicii, frații și surorile copilului au dreptul să comunice cu acesta. Dacă părinții copilului (unul dintre ei) le refuză acest drept, autoritatea tutelară teritorială îi</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 65, alin. (1) se propune de completat în final cu cuvintele „cu excepția cazurilor când această comunicare contravine interesului superior al copilului”.</p> <p><u>Argumentare:</u> Completarea propusă: - are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului în procesul de comunicare cu bunicii, frații și surorile lui; - este în concordanță cu spiritul și prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căreia, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sânt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate (a se vedea art. 3 paragraful 1). Urmare a completării propuse, bunicii, frații și surorile copilului vor avea dreptul să</p>	<p>Se acceptă.</p>		

		<p>comunique cu acesta. Dacă părinții copilului (unul dintre ei) le refuză acest drept, autoritatea tutelară teritorială îi va putea obliga să-l respecte, cu excepția cazurilor când această comunicare contravine interesului superior al copilului. Concluzia vizavi de faptul că comunicarea cu bunicii, frații și surorile într-o anumită perioadă de timp contravine interesului superior al copilului și că refuzul părinților copilului (a unuia dintre ei) este întemeiat, îi va aparține autorității tutelare teritoriale.</p>	
	<p>Nu se acceptă. Criteriul de bază în toate litigiile de familie în care sunt implicați copii minori îl reprezintă principiul asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului. Astfel, instanțele de judecată vor soluționa cauzele civile privind decăderea din drepturile părintești prin prisma principiului enunțat, având în vedere că soluționarea cauzei în strictă conformitate cu normele legale și în termen rezonabil constituie în sine o garanție de protecție a interesului superior al copilului, cât și a familiei. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului măsurile ce implică decăderea din drepturile părintești ar trebui să fie aplicate numai în circumstanțe excepționale și pot fi justificate, doar dacă sunt motivate de o cerință imperativă, care se referă la interesele copilului. Pentru identificarea interesului superior al copiilor, într-un caz particular, trebuie să se țină cont de două aspecte: în primul rând, este în</p>	<p>Articolul 67 se propune de completat cu literele (i), (j) și (k) cu următorul cuprins: "i) există un raport de evaluare/expertiză psihologică a copilului prin care la copil este diagnosticată existența unor probleme psihologice ca rezultat al traumei cauzate de acte de violență în familie din partea unuia din părinți și prin care se recomandă evitarea contactului cu acest părinte pentru a exclude impactul și consecințele negative asupra sănătății fizice și psihologice a copilului din partea acestuia și a nu admite dezvoltarea unor probleme de sănătate cronice; j) nu acordă prioritate dreptului copilului la sănătate și periclitează cursul de tratament și reabilitare al copilului; k) au fost recunoscuți culpabili prin hotărâri irevocabile de comiterea violenței în familie în baza art. 781 din Codul contravențional sau art. 201 din Codul penal."</p> <p>Argumentare:</p>	<p>Articolul 67. Decăderea din drepturile părintești Părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă: a) se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere; b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă,</p> <p style="text-align: right;">Liviu Vove Deputat</p>

<p>educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară;</p> <p>c) fac de drepturile părintești;</p> <p>d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;</p> <p>e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului;</p> <p>f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;</p> <p>g) au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății</p>	<p>Completarea propusă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - are drept scop asigurarea interesului superior al copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie și a dreptului lui la cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale, de tratament și de recuperare; - este în concordanță cu spiritul și prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990) - a se vedea art. 3 paragraful 1 și art. 24 paragraful 1. Urmare a completărilor propuse, art. 67 din Codul familiei va fi completat cu 3 motive noi de decădere a părinților din drepturile părintești și anume: <ul style="list-style-type: none"> - existența unui raport de evaluare/expertiză psihologică a copilului prin care la copil este diagnosticată existența unor probleme psihologice ca rezultat al traumei cauzate de acte de violență în familie din partea unuia din părinți și prin care se recomandă evitarea contactului cu acest părinte pentru a exclude impactul și consecințele negative asupra sănătății fizice și psihologice a copilului din partea acestuia și a nu admite dezvoltarea unor probleme de sănătate cronice; - neacordarea priorității dreptului copilului la sănătate și periclitarea cursului de tratament și reabilitare al copilului; - recunoașterea drept culpabili prin hotărâri irevocabile de comiterea violenței în familie 	<p>interesul suprem al copilului, ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepția cazurilor, în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; și, în al doilea rând, este în interesul superior al copilului, ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit.</p> <p>Având în vedere faptul că decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, ea necesită a fi aplicată față de părinți numai după ce se va constata că alte măsuri luate față de părinții ce nu-și onorează obligațiile nu au dat nici un efect (ex.: preîntâmpinarea părinților, atragerea la răspunderea contravențională).</p> <p>Considerăm că introducerea acestor alineate va dubla prevederile articolului per general, întrucât decăderea din drepturile părintești a unei persoane pe motiv de violență în familie este expusă la lit. d), e), g), iar ceia ține de propunerea privind "j) nu acordă prioritate dreptului copilului la sănătate și periclitează cursul de tratament și reabilitare al copilului", este reglementat la lit. c) și h).</p> <p>Totodată, menționăm că lipsește cadrul normativ care ar reglementa activitatea psihologilor, valoarea juridică a rapoartelor psihologice eliberate de către aceștia, nu este definit rolul și locul psihologului, precum și procedura de acreditare a acestora.</p> <p>Suplimentar menționăm că, adesea raportul de evaluare/expertiză psihologică sunt confundate cu activitățile medicale.</p>
--	--	---

	copiilor sau a sotului; precum și h) în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.		în baza art. 781 din Codul contravențional sau art. 201 din Codul penal.	
	<p>Articolul 69.</p> <p>Efectele decăderii drepturile părintești (1)</p> <p>Copilul ai cărui părinți (unul dintre ei) sînt decăzuți drepturile părintești păstrează dreptul de folosință asupra spațiului locativ și toate drepturile patrimoniale bazate pe rudenia părinții și</p>	<p style="text-align: center;">Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 69, alin. (3), prima propoziție se propune de completat în final cu cuvintele ”, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate”;</p> <p>se propune de completat articolul cu alineatul (4) cu următorul cuprins:</p> <p>”(4) Întrevederile dintre copil și părintele decăzut din drepturile părintești nu constituie o obligație pentru copil și se pot realiza exclusiv fiindu-se cont de interesul superior al copilului și opinia acestuia.”</p> <p><u>Argumentare:</u></p> <p>Completările propuse au drept scop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea respectării opiniei și a interesului superior al copilului la soluționarea de către autoritatea tutelară teritorială a chestiunii privind posibilitatea întreprinderii copilului cu părinții decăzuți din drepturile părintești; 	<p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă completarea articolului cu alin. (4) în vederea evitării expunerii repetate a faptului că dispoziția privind întreprinderea copilului cu părintele/părinții decăzuți drepturi părintești va avea loc fiindu-se cont de opinia copilului.</p> <p>Mai mult ca afți, alineatul (3) reglementează clar și situațiile cînd aceste întreprinderi contravin interesului superior al copilului.</p>

	<p>rudele sale firești, inclusiv dreptul la succesiune.</p> <p>(2)</p> <p>Copiii ai căror părinți/al căror unic părinte sînt decăzuți/este decăzut din drepturile părintești sînt plasați în servicii de plasament în baza dispoziției autorității tutelare teritoriale.</p> <p>(3)</p> <p>Părinții decăzuți din drepturile părintești pot avea întrevederi cu copilul lor numai cu permisiunea autorității tutelare teritoriale. Întrevederile nu se acordă dacă contactul părinților cu</p>	<p>- aducerea prevederilor Codului familiei în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părinți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate.</p> <p>Urmare a completării propuse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - legislația națională va fi armonizată cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului; - părinții decăzuți din drepturile părintești vor putea avea întrevederi cu copilul lor numai cu permisiunea autorității tutelare teritoriale, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate; - Codul familiei va prevedea expres că întrevederile dintre copil și părintele decăzut din drepturile părintești nu constituie o obligație pentru copil și se pot realiza exclusiv ținându-se cont de interesul superior al copilului și opinia acestuia. 	
--	---	---	--

	<p>copilul poate cauza daune dezvoltării lui fizice sau intelectuale, dacă este evident că părinții nu sînt capabili de acest contact, dacă, din anumite motive, contactul contravine intereselor copilului sau dacă acesta, în timpul dezbaterilor judiciare, a avut obiecții serioase privind contactul cu părinții decăzuți din drepturi.</p>			
	<p>Articolul 72. Efectele luării copilului fără decădere din drepturile părintești (1) în cazurile luării copilului fără</p>	<p>Liviu Vovc Deputat</p>	<p>La articolul 72, alin. (2) se propune de completat în final cu cuvintele ”, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate”.</p> <p><u>Argumentare:</u> Completarea propusă: - are drept scop asigurarea respectării opiniei și a interesului superior al copilului în</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>decădere din drepturile părintești, părinții pierd dreptul de a comunica cu acesta, de a participa personal la educația lui și de a-i reprezenta interesele.</p> <p>(2)</p> <p>Părinții de la care a fost luat copilul pot avea întrevederi cu acesta, în unele cazuri, doar cu permisiunea autorității tutelare în a cărei evidență se află copilul și în baza avizului pozitiv al autorității tutelare locale în a cărei rază locuiesc părinții copilului.</p>		<p>caz de soluționare de către autoritatea tutelară în a cărei evidență se află copilul și autoritatea tutelară locală în a cărei rază locuiesc părinții copilului a chestiunii privind posibilitatea întrevederii copilului cu părinții de la care a fost luat;</p> <p>- aducerea prevederilor Codului familiei în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului (Republica Moldova a aderat la Convenția respectivă prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990), potrivit căruia, statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate.</p> <p>Urmare a completării propuse:</p> <p>- legislația națională va fi armonizată cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului;</p> <p>- părinții de la care a fost luat copilul vor putea avea întrevederi cu acesta, în unele cazuri, doar cu permisiunea autorității tutelare în a cărei evidență se află copilul și în baza avizului pozitiv al autorității tutelare locale în a cărei rază locuiesc părinții copilului, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, avându-se în vedere vârsta și gradul lui de maturitate.</p>	
	<p>Articolul 73. Participarea</p>	<p>Liviu Vovec</p>	<p>Articolul 73 se propune de completat cu alineatul (3) cu următorul cuprins: ”(3)</p>	<p>Nu se acceptă, deoarece prin acceptarea propunerii vizate se evidențiază doar aspectul</p>

	<p>autorității tutelar la examinarea litigiilor privind educația copilului</p> <p>(1) La examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelar teritoriale.</p> <p>(2) Autoritatea tutelară teritorială este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești</p>	<p>Deputat</p>	<p>Autoritatea tutelară indică în aviz, în mod obligatoriu, despre toate cazurile de violență în familie, comise de către persoana care pretinde la educația copilului.”</p> <p><u>Argumentare:</u> Completarea propusă are drept scop asigurarea interesului superior și a drepturilor copilului care a fost martor/victimă a actelor de violență în familie la examinarea de către instanța de judecată a litigiilor privind educația copilului.</p> <p>Urmare a completării propuse, la examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului, autoritatea tutelară teritorială va prezenta instanței un aviz în care va reflecta nu doar condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului, dar și toate cazurile de violență în familie, comise de către persoana care pretinde la educația copilului.</p>	<p>violentei în familie, pe când avizul autorității tutelare teritoriale este fundamentat pe o evaluare complexă a situației copilului și familiei pe circumstanțele de fapt și de drept ce vizează interesul superior al copilului.</p>
--	---	-----------------------	---	--

		<p>avizul respectiv.</p> <p><u>2. La articolul 58:</u> alineatul (6) textul „- părinți, înfietori, tutori, curatori”, de administrația instituțiilor de educare, a instituțiilor curative sau de protecție socială” se exclude.</p>	<p>Elena Bacalu Deputat</p>	<p>La articolul 58 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, alin. (6) se modifică cu următorul conținut: alin (6) textul „- părinți, înfietori, tutori.”, se exclude.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
<p>Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003</p>	<p>Legea nr. 99/2010 privind regimul juridic al adopției</p>	<p>Articolul 3. Principiile de bază ale adopției</p> <p>Protecția drepturilor copilului prin adopție se realizează pe următoarele principii de bază:</p> <p>respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale</p>	<p>Direcția Generală Juridică</p>	<p>La art. 3, litera g) va avea următorul cuprins: „g) garantarea confidențialității informațiilor obținute în procesul de adopție în ceea ce privește datele de identificare ale copilului adoptabil adoptatorului, precum și ale părinților biologici.”;</p>	<p>Nu se acceptă. Conform proiectului, după cuvintele ”datele de identificare ale” se completează cu cuvintele ”copilului adoptabil,” cu includerea virgulei. În varianta propusă virgula este omisă.</p>	

		<p>ale copilului; respectarea interesului superior al copilului; informarea copilului și luarea în considerare a opinii acestuia în raport cu vîrsta și cu gradul lui de maturitate; prioritatea adopției naționale față de cea internațională; continuitate a în creșterea și în educarea copilului, ținîndu-se cont de originea etnică, culturală și lingvistică; celeritatea în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopției; garanta rea</p>				
--	--	--	--	--	--	--

	<p>confidențialități și informațiilor obținute în procesul de adopție în ceea ce privește datele de identificare ale adoptatorului, precum și ale părinților biologici.</p>				
	<p>Articolul 37. Potrivirea adoptatorului. Eliberarea avizului privind adopția internațională (1) Conform criteriilor stabilite, autoritatea centrală din Republica Moldova selectează adoptatorul potrivit pentru copilul adoptabil, informând adoptatorul despre acest</p>	<p>Direcția Generală Juridică</p>	<p>Alin. (4) va avea următorul cuprins: „(4) Autoritatea teritorială eliberează adoptatorului un permis de vizită în condițiile prevăzute la art. 28. Adoptatorul vizitează copilul cu participarea obligatorie a reprezentantului autorității teritoriale de la domiciliul copilului sau a managerilor de caz. Numărul vizitelor necesare pentru constatarea compatibilității îl stabilește autoritatea teritorială în comun cu managerul de caz. Vizitele se desfășoară într-o perioadă de 30 de zile de la data eliberării permisului de vizită. Din motive întemeiate formulate în formă scrisă, autoritatea tutelară teritorială poate prelungi perioada de privire cu cel mult 30 de zile.”.</p>	<p>Se acceptă.</p>	

	<p>fapt.</p> <p>(2) După obținerea acordului din partea adoptatorului, autoritatea centrală din Republica Moldova solicită autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor să se expună asupra eventualei adopții.</p> <p>(3) În baza acordului autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor privind continuarea procedurii de adopție a copilului, autoritatea</p>			
--	--	--	--	--

